

A photograph of two women, Anna Rynefors and Miriam Andersén, against a dark red, patterned background. The woman on the left has long, wavy white hair and is wearing a black lace-trimmed top. She is holding a wooden stringed instrument, possibly a Swedish folk instrument. The woman on the right has long, straight blonde hair with bangs and is wearing a black top. She is holding a larger wooden stringed instrument, possibly a Swedish folk instrument. The text 'SKÅNSKA SPELKVINNOR' is written in large, ornate, gold-colored letters across the middle of the image. Below it, 'FORGOTTEN FEMALE FIDDLERS' is written in smaller, gold-colored letters. At the bottom, 'KVINNOLÅT: ANNA RYNEFORS & MIRIAM ANDERSÉN' is written in white letters.

**SKÅNSKA
SPELKVINNOR**
FORGOTTEN FEMALE FIDDLERS

KVINNOLÅT: ANNA RYNEFORS & MIRIAM ANDERSÉN

- 1 Gammal Quärlöfspolska** efter/sung by Hanna Jönsdotter
Säckpipepolska efter/sung by Christina Lundberg Bruun
MA: trall/voice, trumma/drum AR: svensk säckpipa/Swedish bagpipe
- 2 Natten, kvalen** efter/sung by Sissi Persson
MA: sång/voice, cittra/zither AR: träskofiol/clog fiddle
- 3 Wilder Mann** polska av/by Miriam Andersén (arr. Miriam Andersén)
Vingafä polska av/by Anna Rynefors (arr. Anna Rynefors)
MA: harpa/harp, trall/voice AR: nyckelharpa/keyed fiddle
- 4 Anglaiser** No 2 & No 35 ur/from Bengta Mattissons klaverbok
MA: harpa /harp AR: nyckelharpa/keyed fiddle
- 5 Vän, vän vill du stanna en gång** efter/sung by Hanna Jönsdotter
MA: sång/voice, harpa/harp AR: nyckelharpa/keyed fiddle
- 6 Hannas durpolska** efter/sung by Hanna Jönsdotter
MA: flöjt/flute, trall/voice, snatterpinnar/clappers AR: träskofiol/clog fiddle
- 7 Vals om våren** av/by Miriam Andersén (arr. Miriam Andersén)
MA: harpa/harp, trall/voice AR: svensk säckpipa/Swedish bagpipe
- 8 Blomman är jag lik** ur/from Sångbok för Anna Carolina Möller
MA: sång/voice, trumma/drum AR: svensk säckpipa/Swedish bagpipe
- 9 Biskopsbodapolskan** efter Per Larsson Lindahl, played by Maria Lindahl
MA: flöjt/flute AR: träskofiol/clog fiddle
- 10 Jag är lik den liljan** efter/sung by Karna Britta
Mättes Pällska av/by Christoffer Ramelius, uppkallad efter/named after Mätta Ramelius
MA: sång/voice, cittra/zither AR: träskofiol/clog fiddle

- 11 Träskopolska** efter/sung by Christina Lundberg Bruun
MA: trumma/drum AR: träskofiol/clog fiddle
- 12 Ack! högaste himmel** efter/sung by Fredrika Nilsson, som lärt den av sin mor/who learnt it from her mother, Boel Jönsdotter, Billeberga
MA: sång/voice, harpa/harp AR: nyckelharpa/keyed fiddle
- 13 Trollpolska** av/by Anna Rynefors (arr. Anna Rynefors)
MA: harpa/harp AR: nyckelharpa/keyed fiddle
- 14 Pollonoise** No 12 ur/from Bengta Mattissons klaverbok
Opp o ud o å efter/sung by Ingar Persdotter
Hör du rullande gubbe efter/sung by Ingar Persdotter
Rikedom och gåvor efter/sung by Fredrika Nilsson
MA: sång/voice, harpa/harp AR: nyckelharpa/keyed fiddle, trall/voice
- 15 Pernillapolskan** efter/sung by Pernilla Jönsdotter
MA: flöjt/flute, trall/voice AR: träskofiol/clog fiddle, trall/voice
- 16 Gud låter sina trogna här** efter/sung by Dorothea Lood
MA: sång/voice, harpa/harp AR: nyckelharpa/keyed fiddle

Alla arrangemang av / all arrangements by Miriam Andersén & Anna Rynefors utom när annat anges / except when otherwise stated

Miriam Andersén (MA): sång, harpa, traversflöjt, trumma, cittra, snatterpinnar / voice, harp, flute, drum, chord zither, wooden clappers

Anna Rynefors (AR): träskofiol, svensk säckpipa, nyckelharpa, sång / clog fiddle, Swedish bagpipe, keyed fiddle, voice

Fanns det några spelkvinnor i Skåne förr i tiden? Den frågan ställde vi oss för fem år sedan. Nu tänker vi skriva om musikhistorien och visa på kvinnornas viktiga roll i folkmusiktraditionen under 1800-talet och det tidiga 1900-talet. Eftersom få flickor och kvinnor fick möjlighet att lära sig ett instrument, särskilt på landsbygden, har vi valt att inkludera flera sorters traditionsbärare i begreppet 'spelkvinnor'. Vissa spelade fiol till dans och bröllop. Andra trallade låtar och sjöng visor i mer privata sammanhang. En del var notkunniga och har efterlämnat spelmansböcker eller visböcker med melodier.

För att hitta de skånska spelkvinnorna har vi bl.a. letat i register och kommentarer till Svenska låtar Skåne, i Folkmusikkommissionens digitala arkiv, Skånes Musiksamlingar och i kyrkoarkiven. Det är en pågående process och glädjande nog finns det många kvinnor att hitta när man väl börjar leta efter dem. Musiken på detta album är en blandning av välkända melodier som nu sätts in ett nytt sammanhang, arkivfynd och egenkomponerat.

Ett särskilt problem är att de kvinnor som nämns i folkmusikuppteckningar ofta bara benämns i relation till sina äkta män, söner eller arbetsgivare. Att identifiera dem kan därför kräva en hel del detektivarbete. Till skillnad från männen är kommentarer om kvinnors sång- eller spelsätt sällsynta och personliga beskrivningar saknas helt i de skånska källorna.

Under tiden som vi arbetat med detta projekt, har det utkristalliserats ett mönster: många spelmän hade musikaliska mödrar och lärde sig visor och låtar av dem, t ex John Enninger. Och precis som Enninger, växte den tidens fiolspelerskor som Mätta Ramelius och Kerstin Andersson upp i spelmanshem. Vi ser hur spelmännen lärde upp både de söner och döttrar som var musikaliska så att de kunde bidra till familjeförsörjningen genom att följa med sina fäder ut på spelningar. På så sätt var kvinnorna en integrerad del av spelmanstraditionen. Men på grund av deras låga ställning i samhället och folkmusikinsamlarnas ofta enögda vurmande för originella spelmän, har de hamnat i skymundan. Nu får dessa föregångskvinnor för första gången deras rättmätiga plats i folkmusikhistorien, med egna namn, egna historier och egen musik.

Riksspelmansduon Anna Rynefors & Miriam Andersén startade projektet KvinnoLåt 2015 och har sedan dess ägnat sig åt att lyfta fram kvinnorna ur den folkliga musikhistoriens gömmor – från vikingatidens norsk-isländska *skaldkonor* till 1800-talets glömda spelkvinnor.

Were there any female fiddlers in Scania in the past? This is the question we posed five years ago. Now we intend to rewrite music history and highlight the vital role of women in South Swedish folk music tradition during the 19th and early 20th centuries. Since few girls and women had the opportunity to learn an instrument, especially in the countryside, we have chosen to include several kinds of tradition bearers in the concept of 'female fiddlers'. Certain women played violin at dances and weddings. Others vocalized tunes and sang songs in more private contexts. Some could read and write music and have left us tune books or song books with melodies.

In order to find the Scanian female fiddlers we have searched the person index and commentaries of Svenska låtar Skåne, the digital archives of Folkmusikkommissionen and Skånes Musiksamlingar, as well as parish records. It is an ongoing process and luckily there are many women to be found once you start looking. The music on this album is a mixture of well-known melodies that are now put in a new context, archive findings and our own compositions.

A particular problem is that the women who are mentioned in folk music records are often only named in relation to their husbands, sons or employers. Identifying them may therefore require a great deal of detective work. Contrary to the men, comments about women's singing or playing styles are scarce and personal descriptions are altogether lacking in the Scanian sources.

While we have been working on this project a pattern has crystallized: many fiddlers had musical mothers and learned songs and tunes from them, for example John Enninger. And, just like Enninger, the women violin players of the time, like Mätta Ramelius and Kerstin Andersson, grew up in fiddlers' homes. We see how fiddlers taught both their sons and daughters who were musical so that they could contribute to support the family by accompanying their fathers to gigs. Thus the women were an integrated part of the fiddler tradition. However, because of their low standing in society and the frequently one-eyed interest in eccentric male fiddlers from the folk music collectors, they have been left in the shades. Now for the first time these women pioneers are given their rightful place in the history of folk music, with their own names, their own histories and their own music.

The duo Anna Rynefors & Miriam Andersén – both Riksspelmän/"National folk musicians" – launched the project KvinnoLåt ("Women's tone/tune") in 2015 and have since been engaged in lifting the women out of the recesses of music history – from the Norse women skalds of the Viking Age to the forgotten female fiddlers of the 19th century.

HANNA JÖNSDOTTER, KVÄRLÖV (1817-1901)

”Hanna Pehr Olsson”, ”mor”

SPÅR/TRACK 1, 5, 6

En av den framstående folkmusikupptecknaren John Enningers bästa meddelare var hans mor Hanna, som hade en omfattande repertoar av visor, låtar och gamla koraler. I Svenska låtar läser vi att hon ”hade musikaliska anlag och sjöng mycket”. Hon hade i sin tur en musikalisk mor, Pehrnila Pehrsson, som står som meddelare till flera vackra koraler. Med tanke på att en av Hannas polskor är full med sextondelar och språng och har ett omfång på två oktaver, förstår man att hon var fenomenal på att tralla. Hon hjälpte även sin son att korrigera låtar han fått från andra spelmän. Hanna Jönsdotter var född i Norrvinge. Hon valde att gifta sig med en spelman och i det musikaliska hemmet växte tre av sönerna upp till professionella musiker.

One of the best informants of the prominent folk music collector John Enninger's was his mother Hanna, who had a vast repertoire of songs, tunes and folk hymns. In Svenska låtar we learn that she "had a musical predisposition and sang a lot". She in her turn had a musical mother, Pehrnila Pehrsson, who is noted down as the source of several beautiful folk hymns. In view of one of Hanna's polskas being full of semiquavers and leaps and having a range of two octaves, one understands that she must have been phenomenal at vocalizing. She also helped her son by correcting tunes he had got from other fiddlers. Hanna Jönsdotter was born in Norrvinge. She chose to marry a fiddler and in that musical home three of her sons grew up to become professional musicians.

CHRISTINA LUNDBERG, GIFT BRUUN, SÄRSLÖV (1792-1868)

”Christina Magdalena Bruun, född Lundberg”

SPÅR/TRACK 1, 11

En annan skicklig trallerska med sex fina låtar, fyra polskor och två valser som alla togs med i Svenska låtar, var Christina Lundberg, eller Christina Bruun. Hon föddes i Lund och gifte sig med klockarsonen och landsfiskalen Andreas Bruun. De slog sig ner i Särslöv i Södervidinge socken och Christina födde elva barn varav nio nådde vuxen ålder. Hennes förstfödde son var den synskadade flöjtisten Johan Jacob Bruun, som bodde kvar hos henne så länge hon levde, och som förmedlade sin mors låtar till sin spelkamrat John Enninger.

Another skilled vocalizer with six good tunes, four polskas and two waltzes which were all included in Svenska låtar, was Christina Lundberg, or Christina Bruun. She was born in Lund and got married to the district prosecutor Andreas Bruun, who was the son of a precentor. They settled down in Särslöv in Södervidinge parish and Christina bore eleven children, nine of whom reached adulthood. Her firstborn son was the visually impaired flute-player Johan Jacob Bruun, who stayed at home with her for as long as she lived and who passed her tunes on to his fiddler fellow John Enninger.

SISSI PERSSON, EVERÖD (1878-1947), FÖRSAMLINGSSYSTER**SPÅR/TRACK 2**

I Lyngby i Everöds socken föddes en flicka i en lantbrukarfamilj, som tillhörde den första generationen i sin släkt att utbilda sig. Denna Sissi Persson sjöng och spelade piano, och upptecknade själv flera visor efter spelmannen ”Blinde Hans” Jönsson i Lyngby. 1913-15 gick hon den nyinrättade församlingssystemutbildningen på Samariterhemmet i Uppsala, som grundats av Ebba Boström med inspiration från England. Sedan var hon i många år anställd i sin hemförsamling Everöd, där hon också ligger begravd. Församlingssystemerna var föregångare till dagens distriktssköterskor och hjälpte gamla, sjuka och fattiga. Det var från början ett kall präglad av kristen tro, och systarna förväntades leva i celibat – alltså inte gifta sig. När Sissis bror tidigt blev änkling, hjälpte hon och hennes syster till mycket med brorsbarnen. Ett särskilt nära förhållande hade Sissi till lille Sven, som bara var tre månader när han blev moderlös. Det var han som så småningom upptecknade hennes visor och lämnade in dem till folkminnesarkivet i Lund. Sissi ska ha varit en viljestark och varmt troende person, som inte var rädd att kavla upp ärmarna.

In Lyngby in the parish of Everöd a girl was born into a farming family, who belonged to the first generation of her kin to get an education. This Sissi Persson sang and played the piano and recorded several songs from the fiddler "Blind Hans" Jönsson in Lyngby. 1913-15 she attended the recently established "parish sister" education at the Samaritan Home in Uppsala, which had been founded by Ebba Boström with inspiration from England. Afterwards, she was employed during many years by her home parish of Everöd, where she is also buried. The parish sisters were the predecessors of district nurses and helped the old, the sick and the poor. It was originally a Christian calling and the sisters were expected to live in celibacy – i. e. not to marry. When Sissi's brother was widowed early on, she and her sisters helped him a lot with the children. Sissi had an especially close relationship with little Sven, who was only three months old when his mother died. It was he who eventually recorded her songs and handed them over to the folklore archive of Lund. Sissi is said to have been a strong-willed and warmly religious person, not afraid of rolling her sleeves up.

Chord zither "Praktik-zittran N:o 5"
from Zittrafabriken in Finspång,
early 20th century

Denna sångerska med skånska rötter föddes i Sundsvall och växte upp i Luleå och Stockholm. Miriam sjöng mycket som barn: som helt liten med sin morfar, som lärt fiol av en byspelman i Löddeköpinge, och framför allt med sin far, en skicklig vissångare på lediga stunder. Hon gick Adolf Fredriks musikklasser, tog lektioner i piano och saxofon, spelade i flera punk- och rockband och sjöng i Operans ungdomskör. Mötet med gregoriansk sång i Schola Gregoriana Holmiæ ledde vidare till studier i sång och harpa på medeltidslinjen vid Schola Cantorum Basiliensis i Schweiz. Sedan dess har hon turnerat jorden runt som frilans med bas först i Berlin, sedan i Köpenhamn innan hon hittade hem i Skåne. Hon har fördjupat sig i ballader och berättande, den svenska folkmusikens medeltida rötter och vikingarnas poesi och musik. År 2007 tilldelades hon Zornmärket i silver för "klangfullt spel på kohorn". Miriam Andersén har vunnit en Grammy Award med Theatre of Voices och det tyska världsmusikpriset RUTH med Ensemble Sarband. Hon har sjungit folkliga koraler i TV, uruppfört verket The Little Match Girl Passion i Carnegie Hall och spelat in över tjugo album.

This singer with Scanian roots was born in Sundsvall and grew up in Luleå and Stockholm. Miriam sang a lot as a child: at a tender age with her grandfather who had learned violin playing from a village fiddler in Löddeköpinge, and especially with her father, a proficient singer in his spare time. She attended Adolf Fredrik's Music School, took piano and saxophone lessons, played in various punk- and rock bands and sang in the Royal Opera Youth Choir. The encounter with Gregorian chant through Schola Gregoriana Holmiæ led to studies in medieval singing, harp and performance practise at the Schola Cantorum Basiliensis in Switzerland. Since then she has performed around the world based first in Berlin, then in Copenhagen before she found her home in Scania. She has immersed herself in ballads and storytelling, the medieval roots of Swedish folk music and the poetry and music of the Vikings. In 2007 she was awarded Zorn's silver badge for "sonorous playing on the cowhorn" along with the title of riksspelman. Miriam Andersén is the winner of a Grammy Award with Theatre of Voices and the German World Music Awards RUTH with Ensemble Sarband. She has sung folk hymns on national television as well as the first performance of The Little Match Girl Passion in Carnegie Hall, and recorded over twenty albums.

Harp "Memling" by
Rainer M. Thurau, Wiesbaden,
1995

Denna spelman och multi-instrumentalist föddes och växte upp i Trollhättan i en musikfamilj där både kammarmusik, folkmusik och tidig musik spelades flitigt. Hon musicerade mycket med framförallt sin farmor som alltid hittade en stund att sitta och sjunga vid flygeln eller tillsammans med familjens egen ensemble med fiol, altfiol, cello, blockflöjt & krumhorn som fokuserade på renässans- och barockmusik. År 2000 flyttade Anna till Skåne där hon bott sedan dess. Med tiden togs en magister i musikvetenskap vid Lunds universitet följd av vidare studier på Musikhögskolan i Malmö. År 2005 tilldelades hon Zornmärket i silver för gediget spel på säckpipa och är fortfarande den enda kvinna som spelat till sig titeln på svensk säckpipa. 2021 blev Anna tillsammans med sin man Erik Ask-Upmark utnämnda till FOLKHJÄLTAR av Folk- och Världsmusikgalan för osvikligt engagemang och digitala konserter under pandemin. Utöver sitt engagemang i de internationellt turnerande folkmusikgrupperna Dråm och projektet Kvinnolåt samt medeltidsensemblen Falsobordone så turnerar Anna flitigt med sina enmansföreställningar för barn- och unga där hon traderar folkmusiken vidare till tusentals barn varje år.

This fiddler and multi-instrumentalist was born and raised in Trollhättan in the west of Sweden. She grew up in a musical family where traditional music as well as classical and early music was performed regularly. Especially her grandmother was a big influence, who always found time for singing by the grand piano or playing with the family quartet consisting of violin, viola, cello, recorder and crumhorn focusing on Renaissance and Baroque music. In the year 2000 Anna moved to Skåne/Scania where she has lived ever since. She acquired a degree in musicology at Lund University, followed by further studies at the Malmö Academy of Music. In the year 2005 she received the Zorn Silver Award and the title riksspelman / "master musician of the realm" for her playing on the Swedish bagpipe. Until this day, she is still the only woman who has achieved this. In the year 2021 Anna and her husband Erik Ask-Upmark were appointed "Folk Heroes" by the Folk and World Music Gala for unflinching commitment and digital concerts during the pandemic. Beyond her commitment in the internationally touring folk music groups Dråm, Kvinnolåt and the medieval ensemble Falsobordone, Anna performs extensively with her one-man-shows for young audiences, passing the traditional music on to thousands of children every year.

Nyckelharpa/keyed fiddle by
Peder Källman, Falun,
2004

”Noter för Clawer, tillhör Bengta Mattisson, Widtsköfle Skola”. Så lyder inskriptionen på en unik spelmansbok för klaver, med enkla arrangemang. Bengta var äldsta barnet till Berta Jeppsdotter och Per Mattisson, som hade börjat som dräng och arbetat sig upp först till skollärare, sen till klockare och därmed också byaspelman. Hon kan ha fått musikundervisning av församlingens organist, Per Hansson Kemner, som samtidigt bör ha undervisat hennes far. Bengta ackompanjerade troligtvis fadern på taffel vid bröllop och andra festligheter som hölls i skolhuset i Vittskövle, där familjen också bodde. Att döma av notboken bestod repertoaren av en blandning av dansmusik och salongsmusik av kontinentalt snitt. Spelmansboken gick sedan gick i arv på kvinnosidan tills den hamnade hos musikvetaren Boel Lindberg, som skrivit en fascinerande uppsats om den. År 1844 gifte sig Bengta och till att börja med försörjde hon och maken Bengt sig på att odla tobak, vilket var vanligt i trakten förr. Bengta drabbades av lungсот och blev bara 51 år. Enligt bouppteckningen lämnade hon efter sig ett ’pianoforte’.

”Music for Keyboard, belongs to Bengta Mattisson, Widtsköfle School”. Thus reads the inscription of a unique tune book for piano with simple arrangements. Bengta was the firstborn daughter of Berta Jeppsdotter and Per Mattisson, who had started out as a farmhand and worked his way up to become first school teacher, then precentor and thereby also village fiddler. She may well have received music lessons by the parish organist, Per Hansson Kemner, who ought to have simultaneously taught her father. Bengta most probably accompanied him on a square piano at weddings and other festivities held in the school house, where the family also lived. Judging from the music book the repertoire consisted of dance music and continental style saloon music. The tune book was then handed down the female family line until it got into the hands of musicologist Boel Lindberg, who has written a fascinating essay about it. In 1844 Bengta married and at first she and her husband Bengt earned their living by growing tobacco, which used to be common practice in the area. Bengta was affected by consumption and only lived to be 51 years old. According to the estate inventory she left behind a ’pianoforte’.

*Traversflöjt /6-keyed wooden flute
by William Hall & Son, New York c. 1850.
It belonged to the famous fiddler Ored
Andersson in Linderöd and has never
previously been recorded.*

I Kulturens samlingar i Lund förvaras en liten notbok märkt ”Sångbok för Anna Carolina Möller, Höör”. Den innehåller 22 visor med melodier, varav många är arrangerade för 2-4 stämmor. Anna Möller växte upp i Höör som dotter till en snickarmästare och tyckte om att snida. När hon var 22 år gammal läste hon om en dansk kaptensdotter som blivit snickargesäll och bestämde sig då för att hon också ville bli gesäll, fast som bildhuggare. Hon gick i lära i sin fars verkstad och hjälpte till att göra snidade möbler i rokokostil och annat finsnickeri till de skånska godsens. Grevar, officerare och borgmästare runtom i Skåne och Danmark var mycket intresserade av att göra sina beställningar hos henne. Efter fyra år i verkstaden presenterade hon sitt gesällprov, en altarpiecesats i miniatyr med Kristusbild i renässansstil, och fick diplom som bildhuggargesäll med silvermedalj – den högsta utmärkelsen – av Lunds Fabriks- och Hantverksförening i maj 1897. Därmed blev hon också Sveriges första kvinnliga gesäll, vilket uppmärksammades i rikspresen. Kulturen i Lund ville köpa altaret, men hon ville hellre ställa ut det på Stockholmsutställningen. Där vann hon andra pris och fick medalj. Så småningom gifte hon sig med en målare och flyttade upp till Stockholm. På Kulturen finns, förutom sångboken, bl.a. hennes gesällbrev och gesällbok.

Among the collections of the museum “Kulturen” in Lund, there is a small music book inscribed “Songbook for Anna Carolina Möller, Höör”. It comprises 22 songs with melodies, many of them arranged for 2-4 voices. Anna Möller grew up in Höör as the daughter of a master carpenter and enjoyed carving. At the age of 22 she read about a Danish captain’s daughter who had become a carpenter journeyman and decided that she, too, wanted to become a journeyman, although as a sculptor. She was then an apprentice at her father’s workshop and helped making carved furniture in Rococo style and other fine carpentry for the Scanian castles and mansions. Counts, officers and mayors around Scania and Denmark were eager to put in their orders with her. After four years at the workshop she presented her journeyman’s piece, a miniature altarpiece with a Christ figure in Renaissance style, and received her diploma as a journeyman with a silver medal – the highest distinction – by the Lund Manufacture and Craft Society in May 1897. Thereby she became the first female journeyman in Sweden, which got nationwide press attention. Kulturen wanted to acquire the altarpiece but she preferred to exhibit it at the Stockholm World’s Fair. There she won the second prize and received a medal. Eventually she married a painter and moved north to Stockholm. Apart from the songbook, Kulturen also hosts her journeyman’s licence and journeyman’s book.

Denna fiolspelerska från Hörbytrakten lärde sig spela av sin far, Per Larsson Lindahl. När Maria var ung var hon mycket ute och spelade med honom på danser och gillen. Vid spelmanstävlingen i Malmö 1914 tävlade de som duo och vann andra pris tillsammans. Spelmanen Bror Dahlgren vistades i Biskopsboda en sommar för att lära sig spela, och han tyckte Maria var en betydligt behagligare lärare än hennes argsinste far. I en intervju har han berättat att hon inte bara kunde spela utan även dricka som en hel karl, och att hon och fadern utvecklade en massa tricks när de spelade ihop: de kunde plötsligt byta stämmor med varandra eller yla "som hundar" på ett bestämt ställe i låten. Maria Lindahl gifte sig med en annan spelman, men med tiden blev de religiösa och tog avstånd från dansmusiken.

This fiddler from the vicinity of Hörby was taught by her father, Per Larsson Lindahl. When Maria was young she used to play a lot with him at dances and feasts. At the fiddler's contest in Malmö in 1914 they competed as a duo and won the second prize. The fiddler Bror Dahlgren stayed at Biskopsboda one summer in order to learn how to play the violin and he found Maria to be a much nicer teacher than her ill-tempered father. In an interview he has related how she not only played but also drank like a man, and that she and her father had developed lots of tricks when they played together: they would suddenly swap lines or howl "like dogs" at a certain place in the tune. Maria Lindahl married another fiddler but later on they became religious and rejected dance music.

KARNA BRITTA, KVÄRLÖV

SPÅR/TRACK 10

En sensommardag 1879 upptecknade John Enninger flera visor efter en "Karna Britta" i sin födelseby Kvärlöv. Någon Karna Britta förekommer dock inte i Annelövs kyrkoarkiv. Det finns inte heller någon med det namnet bland Enningers kvinnliga släktingar. En anteckning vid en annan av hennes sånger antyder att hon kan ha vuxit upp i eller nära Stora Harrie. I Annelövs socken bodde 1879 en fattig, ogift piga vid namn Karna Pehrsdotter. Hon hade tidigare bott granne med Enningers familj och kom från Löddeköpinge, som inte ligger långt från Stora Harrie. Kanske är Karna Britta ett smeknamn – det fanns ganska många Karnor i trakten vid den här tiden. En gift kvinna skulle ha omnämnts med sin makes namn. Utan något som helst efternamn eller födelseår är det tyvärr ytterst svårt att identifiera henne med säkerhet.

On a late summer's day in 1879 John Enninger recorded several songs from one "Karna Britta" in his native village of Kvärlöv. However, there is no Karna Britta to be found in the parish records of Annelöv. Neither does Enninger have any female relatives by that name. A note by one of her songs suggests she may have grown up in or near Stora Harrie. In 1879 a poor unmarried maid named Karna Pehrsdotter lived within the parish of Annelöv. She had formerly lived next door to Enninger's family and hailed from Löddeköpinge, not very far from Stora Harrie. Perhaps Karna Britta is a pet name – there were quite a few Karnas in the area around this time. A married woman, however, would have been referred to with her husband's name. Without any surname whatsoever, or a birth year, it is unfortunately exceedingly difficult to identify her with any certainty.

En spelkvinna vid namn Mätta Ramelius nämns på flera ställen i Svenska låtar. Hon var dotter till spelmanen Christoffer Ramelius, legendarisk på Österlen men fattig. Mätta lärde sig spela fiol av honom jämte brodern Gustaf, som var lytt. Redan i unga år spelade hon ofta på bröllop tillsammans med brodern och fadern eller någon av faderns elever och hjälpte på så sätt till med familjeförsörjningen. Modern dog i lungsot när Mätta bara var två år gammal och hon växte upp med sin far, bror och syster. En av hennes döttrar gifte sig med en spelman som hon brukade spela ihop med. Svärsonen, Sven Thörn, fick även överta Christoffer Ramelius' fiol. Han har uppgett till folkmusikupptecknaren Olof Andersson att Mätta "spelade bra fiol", utan att nämna Mättas bror som också spelade med dem. Vi vill gärna tro att Mättes Pällska, komponerad av hennes far, är tillägnad hans musikaliska dotter – även om årtalen i notboken tyder på att den tillkommit före hennes födelse. Kanske var den hennes favoritpolska? Som vuxen bodde Mätta i Baldringe socken och var gift med en statardräng.

A female fiddler by the name of Mätta Ramelius is mentioned in several instances in Svenska låtar. She was the daughter of the fiddler Christoffer Ramelius, who was a legend around southeast Scania but a poor man. Mätta had violin lessons with her father along with her brother Gustaf, who was crippled. From an early age she often played at weddings with her brother and their father or one of the father's pupils, thus helping to support the family. Her mother died of consumption when Mätta was just two years old and she grew up with her father, brother and sister. One of her daughters married a fiddler with whom she used to play. The son-in-law, Sven Thörn, was also entrusted with Christoffer Ramelius' violin. He has stated to folk music collector Olof Andersson that Mätta "played the violin excellently", with no mention of Mätta's brother who also played with them. We want to believe that Mättes Pällska, composed by her father, is dedicated to his musical daughter – even though the dating of the music book suggests that it was written before she was born. Perhaps it was her favourite polska? As an adult, Mätta lived in Baldringe parish and was married to an agricultural contract worker.

Träskofiol /clog fiddle
by Joel Rääf, Osby, 1976

FREDRIKA NILSDOTTER, ÅRUP (1831-1885)

"En piga / Fredrika", "Fredrika från Årup"

SPÅR / TRACK 12, 14

En av de många kvinnor som gjorde musikaliskt intryck på den unge John Enninger var pigan Fredrika, som fick tjänst hos hans föräldrar i Kvärlöv när hon var nitton och han åtta år gammal. Hon kom från en stor familj i Billeberga socken, där fadern var torpare. I Kvärlöv stannade hon i fyra år tills hon gjorde det ödesdigra misstaget att gifta sig med en före detta artillerist vid namn Ola Peter Petersson. De flyttade till Asmundtorp och bildade familj, och det dröjde inte länge innan maken dömdes till fängelse för första resan stöld. Året därpå återfinns vi Fredrika med tre små söner som fattighjon i Ottarps socken. Situationen blev inte bättre av att maken utvecklades till återfallsförbrytare och dömdes gång på gång till straffarbete i upp till tre år. Familjen bodde "på socknen" tills de fick flytta in på fattighuset, där Fredrika dog, endast 54 år gammal. John Enninger har upptecknat fyra av hennes visor ur minnet. På så vis lever hon vidare genom musiken, trots sitt tragiska öde.

One of the many women to impress the young John Enninger musically was the maid Fredrika, who was employed by his parents in Kvärlöv when she was nineteen and he was eight years old. She came from a large family in Billeberga where her father was a crofter. She stayed in Kvärlöv for four years, until she made the ill-fated mistake of marrying a former artilleryman called Ola Peter Petersson. They moved to Asmundtorp and started a family and before long, the husband was sentenced to prison for first-time theft. The following year we find Fredrika with three little sons registered as paupers of the parish of Ottarp. The situation did not improve by her husband becoming a recidivist and being sentenced time and again to up to three years of hard labour. The family lived "on the parish" until they moved into the poor-house. There Fredrika died, only 54 years old. John Enninger has written down four of her songs from memory. In this way she lives on through the music, despite her tragic fate.

Snatterpinnar/wooden clappers
by Miriam Andersén, 2012

INGAR PERSDOTTER, LILLANÄS (1835-1911)

"Inga Persdotter"

SPÅR / TRACK 14

'Näs Ingar' är den enda kvinnan som förärats ett eget kapitel i Svenska låtar Skåne. Hon träffade verkets medredaktör Olof Andersson år 1911, då han kom till Dönaberga och tecknade ner musik efter henne och sonen Per. Ingar uppgav att hennes far var spelman – en falsk utsaga enligt Olof Andersson. En annan källa uppger att hon var dotter till den siste häradsspelmanen i nordöstra Skåne. Säkert är i alla fall att fadern var dömd för stöld. Ingar växte upp i Lillanäs vid sjön Immeln och sjöng sångpolskor och småvisor som hon hade lärt av fadern Per Persson. När hon gifte sig bodde hon kvar hos föräldrarna i Lillanäs. Hennes make lämnade familjen och emigrerade till Amerika för att aldrig återvända. Efter några år emigrerade även äldste sonen. Hennes andre son, Per Svensson, var spelman. På äldre dagar flyttade Ingar till honom i Dönaberga, bara ett par kilometer bort.

'Näs Ingar' is the only woman to have been granted her own chapter in Svenska låtar Skåne. She met with Olof Andersson, co-editor of the twentyfour-volume collection, when he came to Dönaberga and took down music after her and her son Per. Ingar stated that her father was a fiddler – a false claim according to Olof Andersson. Another source claims that she was the daughter of the last district fiddler of northeast Scania. One thing is certain however: her father had been convicted for theft. Ingar grew up in Lillanäs by lake Immeln and sang polskas and ditties that she had learned from her father, Per Persson. When she married she remained at Lillanäs with her parents. Her husband left the family and emigrated to North America, never to return. A few years later the elder son emigrated as well. Her other son, Per Svensson, was a fiddler. In her old age Ingar moved in with him in Dönaberga, just a couple of kilometres away.

Side drum by Sten Styrélius,
Stockholm, 2013

Oaken sticks by Åke Egevad,
Ovesholm, 2014

PERNILLA JÖNSDOTTER, GUNNARÖD (1821-1900), ARBETERSKA

”Änkan Pernilla Johansson”, ”Pernilla Johannes”

SPÅR/TRACK 15

En julidag 1882 var John Enninger på besök i Rönne Mölla och upptecknade visor efter Pernilla Jönsdotters arbetsgivare, läkaren Lindequist och hans syster Maria. Där stiftade han bekantskap med Pernilla och tecknade ned en polska efter hennes sång. Pernilla Jönsdotter var född utom äktenskapet och växte upp i Torrlösa hos sin mor och mormor. De hade det fattigt. Hon gifte sig i Billinge och till att börja med var hon och maken Per särbo. Han bodde och arbetade hos en av Bäringspågarna, en berömd spelmannsgrupp i mitten av 1800-talet. Denne Andreas Pehrsson var ett av deras bröllopsvittnen. Vid denna tid innehade greve Gustaf Trolle-Bonde den äldre Trolleholms slott, där han höll stora, omtalade fester. Vid ett av dessa 'kalas' som Pernilla närvarade vid – kanske en midsommar- eller skördefest – hörde hon Bäringspågarna spela den polska som hon sedan trallade för den flitige folkmusikinsamlaren. Vid det laget var hon änka sedan nästan tjugo år. När maken dog av 'bröstsjukdom', hade han lämnat henne att försörja fyra barn under tio år. De hade alla hunnit flytta hemifrån men Pernilla bodde kvar i Gunnaröd, som ligger på bekvämt gångavstånd till hennes arbetsplats, ”Villan” i engelsk stil med sin parkliknande trädgård, uppförd ovanför Rönne Mölla kvarn. Hon blev 79 år gammal.

In July 1882, John Enninger visited Rönne Mölla and took down songs after Pernilla Jönsdotter's employers, doctor Lindequist and his sister Maria. There he encountered Pernilla and committed a polska to paper after her singing. Pernilla Jönsdotter was born out of wedlock and grew up in Torrlösa with her mother and grandmother. They were poorly off. She got married in Billinge and lived apart from her husband Per to begin with. He lived with and worked for one of the Bärings Boys, a well-known group of fiddlers in the mid 1800s. This Andreas Pehrsson was one of their marriage witnesses. At the time, count Gustaf Trolle-Bonde occupied Trolleholm castle, where he was famed for hosting grand feasts. At one of these merrymakings that Pernilla attended – perhaps a midsummer feast or a harvest home – she heard the Bärings Boys play the polska which she later sang to the diligent folk music collector. By then she was widowed since almost twenty years. When her husband died of 'lung-disease' he had left her to provide for four children under the age of ten. They had all moved out by now but Pernilla remained in Gunnaröd which is at a comfortable walking distance from her workplace, "the Villa" in English style with its park-like garden, erected above Rönne Mölla mill. She lived to be 79 years old.

DOROTHEA LOOD, STORA RYD (1816-1886)

”Dorothea Danielsson”

SPÅR/TRACK 16

En soldatdotter med dopnamnet Dorothea föddes i Fiskarehus vid Västra Ringsjöns strand, i Bosjöklosters socken. Under sin levnad flyttade hon ett varv medsols runt sjön: först till Kulleberga, sedan till Stehag, så till Hallaröds socken och slutligen till Stora Ryd, där hon gifte sig med en fiskare och slog sig ned tillsammans med honom vid sjöns norra strand. Förvirringen kring hennes efternamn är stor, men eftersom Dorothea är ett ovanligt förnamn har hon gått att identifiera. Sverige fick sin första namnlag så sent som 1901 och innan dess var det inte så noga i bokföringen. Hon kallas aldrig Jakobsdotter, trots att hennes far hette Jakob. Istället står hon i kyrkböckerna omväxlande som Dorothea Lood, Dorothea Johansdotter, Dorothea Petersdotter, Dorothea Petersson. Till slut blir hon Dorothea Danielsson i Enningers anteckningar, kanske för att hennes man hette Daniel. Den fina koralen är det enda som bevarats efter henne. Den förmedlades av Karl Lindqvist, som hade hört henne sjunga den på 1840-talet.

A soldier's daughter christened Dorothea was born in Fiskarehus on the shore of Västra Ringsjön, in the parish of Bosjökloster. During her lifetime she moved clockwise around the lake: first to Kulleberga, then to Stehag, then to the parish of Hallaröd and finally to Stora Ryd where she married a fisherman and settled down with him on the northern shore of the lake. The confusion around her name is considerable but since Dorothea is an unusual Christian name it has been possible to identify her. Sweden got its first name Act only in 1901 and before that records were not very consistent. She is never referred to as Jakobsdotter, although her father was called Jakob. Instead she is noted down as Dorothea Lood, Dorothea Johansdotter, Dorothea Petersdotter, Dorothea Petersson. Eventually she becomes Dorothea Danielsson in Enninger's written comments, perhaps while her husband was called Daniel. The fine hymn is the only thing she has left behind. It was transmitted by Karl Lindqvist, who had heard her sing it in the 1840's.

*Svensk säckpipa/Swedish bagpipe
by Alban Faust, Mellerud, 1998*

NATTEN, KVALEN

Natten, kvalen och min luta
skaptes för mitt unga bröst.
Blott att bittra tårar gjuta
blev den övergivnas tröst.

Minns att du mitt hjärta snärjde
och min enda ömhet vann.
Först att älska du mig lärde,
sen blev du mitt livs tyrann.

Nu jag måste gå att lossa
dessa band, som fjättrat mig.
Grymme, kan du så förkrossa
den som andas blott för dig?

Då mitt stoft i graven gömmes,
dit din bild jag med mig för,
all din hårdhet då förglömmes –
ty jag älskar dig och dör.

VÄN VÄN, VILL DU STANNA

Vän, vän vill du stanna en gång
när som du tycker tiden blifver lång?
Då får du väl ångra
de sorgerna många
som du har varit orsak dertill.

Att sörja för en gosse ett år,
det var väl i vår blomstrande vår.
Den sorgen och den smärtan
som bor uti vårt hjärta,
som hvar och en i ungdomen har.

*The night, the woes and my lute
were made for my young bosom.
Merely to shed bitter tears
was the consolation of the forsaken one.*

*Remember that you ensnared my heart
and my sole tenderness won.
First you taught me how to love,
then you turned into my life's tyrant.*

*Now I must go and loosen
these strings that have fettered me.
Cruel one, can you thus break the heart
of the one who breathes only for you?*

*When my dust in the grave is hidden,
thither your image I with me bring,
all your hardness is then forgotten –
for I love you and perish.*

*Friend, Oh friend, will you stay once
when you find the time lengthy?
You may well regret
the many sorrows
that you have been the cause of.*

*To grieve over a boy for a year,
that was in the bloom of our youth.
The sorrow and the pain
that dwell in our heart,
that everyone carries in their young days.*

Att sörja för en gosse en tid,
det får väl också blifva dervid.
Den sorgen jag skall lida
den får jag sjelf förbida,
det får du väl betala en gång.

BLOMMAN ÄR JAG LIK

Blomman är jag lik: med det lilla rik,
klandrar jag ej andras lycka.
Är man blott förnöjd, har ock hjertat fröjd,
gick man än på käpp och krycka.
Kommer dag, så kommer alltid även råd,
och Guds rätter hvilat ytterst på Hans nåd.

Jag är glad och ung, ingen sorg är tung,
med varmt hjerta kan jag sjunga.
Kärlek hopp och tro, som små englar bo
uppå barnets späda tunga.
Blåser stundom kallt uppå min lefnads stig,
hittar bönen vägen, himmel! upp till dig.

Derför ung och glad, båd' i land och stad,
sjunger jag min lilla visa;
och i lust och nöd, och i liv och död
vill jag Herrans vägar prisa.
Träget arbete och sist en trogen bön,
göra dagen glad och göra qvällen så skön.

*To grieve over a boy for a time,
it will stay at that, I suppose.
The sorrow I must suffer
I shall endure alone,
that you will surely pay for one day.*

*I am like the flower: rich with little,
I don't blame others' happiness.
If one is but content the heart, too, rejoices,
even if one walked on crutches.
Comes day, comes always counsel, too,
and God's justice rests ultimately upon His grace.*

*I am glad and young, no sorrow is heavy,
with a warm heart I may sing.
Love, hope and faith like little angels dwell
upon the child's tender tongue.
If a cold wind blows upon my life's path,
prayer will find its way, O heavens! up to you.*

*Therefore young and glad, in country and town,
I sing my little song;
and in sickness and in health and in life and in death
I praise the ways of the Lord.
Persistent work and, lastly, a faithful prayer
make the day so cheerful and the night so pleasant.*

JAG ÄR LIK DEN LILJAN

Jag är lik den liljan som i oskulden sitter
bland detta ogräset som ännu står kvar;
Jag är likt ett lamm
i främmande land,
som ibland ulfvar måste taga mig fram.

Mig vill jag likna vid vågorna på hafvet
som drifves så ofta till obekanta land.
Ja när vi hunnit fram
intill den sista strand,
Gud låtom oss få segla i lifvets sälla land.

Stackars de ynglingar som nu skall uppväxa
i denna villosamma och förföriska tid.
Med falskhet och svek
förföra de mig
ty snarorna de lägger sej fördolda ibland.

Godt för de ynglingar som slipper att tjena,
ja, som får vara hemma hos sin fader och sin mor.
Jag är väl ibland dem
som får arbeta mig fram,
Gud låte mig med äran få bära mitt namn!

ACK! HÖGASTE HIMMEL

Ack! högaste himmel och djupaste jord,
du hafver lagt på hjärtat en börda så svår.
Ja, alla din' gestalter är rarare än gull
och vackrare gosse träder aldrig på mull.

Dina ljusblå ögon och din sockersöta mun
ha lagt uppå mitt hjerta en börda som var tung.
Ja hela din gestalt den är rarare än gull
men falskare gosse träder aldrig på mull.

*I am like the lily seated in innocence
among this weed that still stands;
I am like a lamb
in a foreign land
that among wolves must make my way.*

*Myself will I liken to the waves on the sea
that are driven so often to unknown lands.
Yes, when we arrive
at the final shore,
God let us sail in life's blissful land.*

*Pity the young men who now shall grow up
in these deceitful and seducing times.
With falseness and betrayal
they lead me astray,
for the snares lie down in hiding sometimes.*

*Good for the young men who don't have to serve,
but may stay at home with their father and mother.
I belong to them, I suppose,
who must work their way ahead,
God grant that I may bear my name with honour!*

*Oh! highest heaven and deepest earth,
you have lain upon the heart a burden so hard.
Yes, all your guises are dearer than gold
and a more handsome lad will never tread the Earth.*

*Your light-blue eyes and your sugar-sweet mouth
have lain upon my heart a burden most heavy.
Yes, your entire figure is dearer than gold,
yet a more deceitful lad will never tread the Earth.*

RIKEDOM OCH GÅVOR

Rikedom och gåfvor, jag det inte hafver,
derför så föraktar du mig,
men hafver du något bättre att vänta
så är det godt för dig!
Men du hafver tagit hjerta och själ,
talat till mig och lofvat så väl,
men nu hafver satan med sin falska snara
gjort i ditt hjerta falskt.

GUD LÅTER SINA TROGNA HÄR

Gud låter sina trogna här
allt gott av nåd erfara,
och budskap av hans kärlek är
många tusen änglars skara.
Ty sjunge vi med gott behag:
Guds änglar från vår barndomsdag
oss följa och bevara.

*Wealth and gifts, I don't possess them,
therefore you despise me,
but have you anything better in sight
– well, good for you!
Yet you have taken my heart and soul,
spoken to me and promised so well,
but now Satan with his false snare
has corrupted your heart.*

*God lets His faithful here
experience all good by His grace,
and a message of His love is
the host of many thousand angels.
Thus we sing with good grace:
God's angels from our childhood days
us follow and keep.*

OM INSTRUMENTEN / ABOUT THE INSTRUMENTS

Träskofiol är det skånskaste av alla instrument och är verkligen byggd av en träsko! Den var från början en fattigmansfiol men blev alltmer populär under 1800-talet. Ett annat vanligt instrument just i södra Sverige var **traversflöjten**, dvs. en tvåvärlöjt av trä med en eller flera klaffar som var populär på 1800-talet och användes av många skånska spelmän. Den benämndes kort och gott 'flöjt' och har en mjukare klang än moderna tvåvärlöjter. **Nyckelharpan** är mest känd som ett allmogeinstrument från Uppland, men har förr förekommit främst i nordöstra Skåne. Den har tre spelsträngar, en bordunsträng och tolv resonanssträngar som bidrar till dess stora efterklang. **Harpor** var inte direkt vanliga, men har byggts och spelats i Sverige sedan medeltiden. På 1800-talet var de snarast salongsinstrument i borgerliga hem.

Recorded in Lyngby church, Sweden, in May and June 2022
Sound engineer, mastering & graphic design: Erik Ask-Upmark
Research, texts & translations: Miriam Andersén
Producer: Anna Rynefors
Photos: Aija Svensson

TILL VÅRA MÖDRAR OCH DERAS MÖDRAR

FOR OUR MOTHERS AND THEIR MOTHERS

SKÅNSKA
SPELKVINNOR
FÖRGOTTEN FEMALE FIDDLERS

SKÅNSKA SPELKVINNOR

FÖRGOTTEN FEMALE FIDDLERS

1. GAMMAL QUÄRLÖFSPOLSKA - SÄCKPIPEPOLSKA 3:02
2. NATTEN, KVALEN 2:27
3. WILDER MANN - VINGAFÄ 3:43
4. ANGLAISER 3:09
5. VÄN, VÄN VILL DU STANNA EN GÅNG 3:29
6. HANNAS DURPOLSKA 2:45
7. VALS OM VÅREN 2:21
8. BLOMMAN ÄR JAG LIK 2:54
9. BISKOPSBODAPOLSKAN 2:58
10. JAG ÄR LIK DEN LILJAN - MÄTTES PÅLLSKA 4:03
11. TRÄSKOPOLSKA 1:50
12. ACK! HÖGASTE HIMMEL OCH DJUPASTE JORD 2:46
13. TROLLPOLSKA 2:51
14. POLLONOISER 5:10
15. PERNILLAPOLSKAN 3:26
16. GUD LÅTER SINA TROGNA HÄR 3:15

REDISCOVERING THE MUSIC OF THE
FORGOTTEN FEMALE FIDDLERS FROM
SKÅNE/SCANIA IN SWEDEN.

KVINNLÅT:
MIRIAM ANDERSEN - VOICE, HARP,
ZITHER, FLUTE, DRUM, CLAPPERS
ANNA RYNEFORS - NYCKELHARPA,
CLOG FIDDLE, SWEDISH BAGPIPE

NTCD22 © 2022 NORDIC TRADITION
TOTAL PLAYING TIME 50:50

WITH SUPPORT FROM
THE SWEDISH ARTS COUNCIL

WWW.ANNARYNEFORS.SE
WWW.MIRIAMANDERSEN.COM
WWW.NORDICTRADITION.COM

SKÅNSKA SPELKVINNOR • FÖRGOTTEN FEMALE FIDDLERS

NTCD22

SKÅNSKA SPELKVINNOR

FÖRGOTTEN FEMALE FIDDLERS

KVINNLÅT: ANNA RYNEFORS & MIRIAM ANDERSEN

1

2

3

4

5

1 • MARIA LINDAHL 2 • ANNA MÖLLER 3 • SISSI PERSSON 4 • ANNA RYNEFORS 5 • MIRIAM ANDERSÉN

Stort tack
till Genarps församling
för att vi fick låna Lyngby kyrka, till
Gunnar Persson som lånat ut Ored Anderssons
flöjt och till Carl-Magnus Trygg på Kulturskolan Lund, som
lånat ut träskofiolen. För hjälp med biografiska upplysningar och
fotografier tackar vi Karin Pernerup, släkting till Sissi Persson, Patrik
Sandgren, musikarkivarie på Skånes Musiksamlingar, Nina Davis, intendent
på Kulturen, samt Boel Lindberg, släkting till Bengta Mattisson som forskat om
hennes musicerande. Samariterhemmet i Uppsala har bistått med upplysningar om
församlingssystemutbildningen. Slutligen vill vi tacka alla som stöttat oss via Kickstartern!

Our heartfelt thanks to the parish of Genarp for letting us use Lyngby church, to Gunnar Persson for lending Ored Andersson's flute and to Carl-Magnus Trygg at Kulturskolan Lund for lending us the clog fiddle. For help with biographical information and photos we thank Karin Pernerup, kin to Sissi Persson, Patrik Sandgren, music archivist at Skånes Musiksamlingar, Nina Davis, curator at Kulturen and Boel Lindberg, kin to Bengta Mattisson who researched her music-making. Samariterhemmet in Uppsala has assisted with information about the parish sister education. Lastly we would like to thank everyone who has supported this project via Kickstarter!

CD label NTCD22 "Skånska Spelkvinnor - Forgotten Female Fiddlers"

